

Köszöntő

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Itt, a Nyírben egy Mátyás királyról és koráról szóló konferencia bevezetéseképpen – kiváltképp a mai, október 21-étől nem túl távol eső napon – érthető lenne, ha a nyíri pajkos és Hunyadi Mátyás kapcsolatáról esnék szó. Minden jel arra vall azonban, hogy Krúdy Gyulát, bármily furcsán hangozzék is, nem foglalkoztatta különösebben Mátyás király alakja. Budavári palotáját és corvináit, mintegy kötelességszerűen, emlegette persze, jobban érdekelték azonban a Gaálok és a lengyel koronára igényt tartó Zathureczkyek, vagy éppen a hűtlen feleségét lefejeztető Kru-csay alispán. A koronás fők közül pedig sokkal inkább vonzódott a – szerinte – háromszáz évig uralkodó Zsigmondhoz, valamint Mohács nemzedékéhez: II. Lajoshoz és feleségéhez, Máriához, illetve Szapolyai Jánoshoz és Habsburg Ferdinándhoz, mint a dicsőséges Mátyáshoz. Nem valamiféle véletlenről van szó, hiszen hasonló jelenségnek lehetünk tanúi a kortárs uralkodók esetében is. Sokat és szívesen írt ugyan Ferenc Józsefről, ami – Komárom egykori védőjének, majd a Szabolcs vármegyei Honvédegylet elnökének és a budapesti Honvédmeház parancsnokának unokájáról lévén szó – korántsem magától értetődő, ám a gordonka igazán líraian akkor szólalt meg, amikor az életében boldogtalanná, halálában pedig boldoggá tett IV. Károly alakját idézte meg. Hogy éppen Mátyás miért nem gyűjtötte fel Krúdy képzeletét, csak találgathatjuk. Meglehet, elhalványuló, tizenkilencedik századbeli magyarként úgy találta: a raflézia szaga – merthogy e növény esetében illatról aligha beszélhetünk – elnyomja a babérlevélét, de az sem lehetetlen, hogy egyszerűen úgy gondolta, a babérlevél bablevesbe való, s nem uralkodó fejét ékesítő koszorúba.

Mégsem indokolatlan a mai napon Krúdy alakját megidézni. Az ő mesemondásából tudjuk ugyanis, hogy egykoron Szabolcs vezér pálcája alatt útra kelt a nyíri nemesség színe-java – köztük a fájós lábú pazonyi Elek Gusztávval, öfelsége szolgálaton kívüli huszárezredesével –, hogy felleljék Etel király kincsét Óbudán a birtokososztály megmentésének szempontjából. Azóta sok idő telt el, s fordult a kocka, ma Budapestről kerekedtük fel jó néhányan, hogy a Nyír kincseit kutassuk fel. Nem a föld alatt található e kincsek, de a könyvespolcokon. Elmúltak már azok az idők, amikor Kállay Ubulnak a miatt kellett mentegetőznie: sajátjaként tekintett egy történeti megállapításra, mert – elzárva élvén a modem szakirodalomtól – nem volt tudomása arról, hogy Wertner Mór már évekkel korábban megírta ugyanazt az eredményt a bécsi Adler hasábjain. Ma már a Szabolcs-szatmár-beregi Szemle a legizmosabb történeti rovattal rendelkező kulturális folyóiratok egyike, s a könyvespolcainkon ott sorakoznak azok az okmánytárak és történeti földrajzi alapmunkák, amelyek születése ilyen vagy olyan formán, de egyaránt a Nyírhez köthetők. (Jól tudjuk, persze, kinék a keze mozgatja a szálakat a háttérben, erről azonban más alkalommal lesz méltó szót ejteni.) Mivel pedig a vendégnek nem illendő üres kézzel jönnie, tudós kollégáim néhány előadást hoztak magukkal, amelyek új kutatási eredményeik alapján idézik meg Mátyás korának Szabolcs, Szatmár és Bereg megyei alakjait, a Batoriakat, a Lónyaiakat, a Magyiakat és másokat, valamint Nyírbátor templomainak múltját. Hallgassuk meg tehát az előadásokat!

Zsoldos Attila